

Oświadczenie złożone przez senatora Sławomira Kowalskiego na 78. posiedzeniu Senatu w dniu 9 czerwca 2011 r.

Oświadczenie skierowane do ministra rolnictwa i rozwoju wsi Marka Sawickiego

Szanowny Panie Ministrze!

Powołując się na stanowisko Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, chciałbym zwrócić uwagę na negatywne skutki opóźnień we wdrażaniu działań osi Leader w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

W związku z udziałem ponad 80% gmin wiejskich i miejsko-wiejskich z terenu województwa śląskiego we wdrażaniu podejścia Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (PROW) Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów wyraża głębokie zaniepokojenie w związku z wydłużającymi się terminami rozpatrywania wniosków o dofinansowanie operacji oraz idącym za tym niewielkim wykorzystaniem dostępnej alokacji środków finansowych przeznaczonych na oś Leader w województwie śląskim.

Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (LSR) przez lokalne grupy działania (LGD) w osi Leader w ramach interwencji Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich jest – oprócz wsparcia ze strony programów operacyjnych w ramach polityki spójności – jednym z ważniejszych źródeł pomocy finansowej dla realizacji projektów służących aktywizacji i podniesieniu jakości życia społeczności lokalnych zamieszkujących obszary wiejskie regionu. W ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju LGD ogłaszają konkursy na dofinansowanie operacji z zakresu czterech działań: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Nieoficjalne dane statystyczne publikowane co miesiąc przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ukazują dramatycznie niski poziom wykorzystania dostępnych środków, co zagraża nie tylko samemu wykorzystaniu przyznanych alokacji finansowych, ale przede wszystkim osiągnięciu zakładanych celów osi Leader, jakimi są aktywizacja społeczności lokalnych, podniesienie jakości życia na obszarach wiejskich czy lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów wewnętrznych. Według stanu na koniec lutego 2011 r. poziom realizacji alokacji w działaniu „Wdrażanie LSR” wyniósł w skali kraju zaledwie 0,85%, a w województwie śląskim na osiemset sześćdziesiąt pięć złożonych wniosków zawarto zaledwie sto siedemdziesiąt jeden umów o dofinansowanie (19,77%), co stawia nasz region dopiero na trzynastym miejscu w kraju.

W analizie stu trzech konkursów na wybór operacji w ramach wdrażania LSR i zakończonych na poziomie wszystkich piętnastu LGD z terenu województwa w latach 2009 i 2010, przeprowadzonej przez biuro Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w marcu bieżącego roku, stwierdzono, iż w działaniu „Odnowa i rozwój wsi” minimalny czas rozpatrywania wniosków na poziomie samorządu województwa (liczony od momentu przekazania dokumentacji konkursowej przez LGD do instytucji wdrażających, to jest Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego lub Oddziału Śląskiego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do momentu podpisania pierwszej umowy z beneficjentem w danym konkursie) wyniósł sto dziewięćdziesiąt dni, maksymalny aż dwieście dziewięćdziesiąt jeden dni, przy średnim okresie rozpatrywania wniosków w badanym okresie dla województwa – dwieście dwadzieścia sześć dni. W działaniu „Małe projekty” okresy te wyniosły odpowiednio: minimalny – sto czterdzieści dni, maksymalny – trzysta pięć dni, średni – sto osiemdziesiąt dwa dni. Znacznie lepiej, aczkolwiek daleko temu do racjonalnych standardów, sytuacja wygląda w działaniach, dla których funkcję instytucji wdrażającej pełni Oddział Śląski ARiMR. W działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” okresy te wyniosły odpowiednio czterdzieści pięć, sto trzydzieści trzy, osiemdziesiąt trzy dni, a w działaniu „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – sześćdziesiąt cztery, sto sześćdziesiąt dziewięć i sto czterdzieści dziewięć dni.

Konsekwencją tak długich terminów rozpatrywania wniosków oraz skomplikowanych procedur jest wyraźnie malejące zainteresowanie wśród potencjalnych beneficjentów podejścia Leader, szczególnie z sektora społecznego i gospodarczego działaniem o najszerszym zakresie tematycznym, a zarazem najszerszym gronie potencjalnych beneficjentów, mianowicie „Małe projekty”. Tę tendencję można zaobserwować we wszystkich czterech LGD, które w latach 2009–2010 trzykrotnie ogłaszały nabory wniosków w ramach wcześniej wymienionego działania. Zjawisko malejącego zainteresowania składaniem wniosków o dofinansowanie operacji jest szczególnie niepokojące w kontekście osiągnięcia zakładanych celów osi Leader, nastawionej przede wszystkim na aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich i wzmacnianie kapitału społecznego.

W pojawiających się coraz częściej w mediach komentarzach podnosi się fakt, iż Polska nie radzi sobie z wdrażaniem podejścia Leader, a środki finansowe przyznane w jego ramach są trwonione głównie na administrację LGD. Tymczasem przytoczone wcześniej dane wyraźnie potwierdzają fakt, iż główne problemy i opóźnienia jego realizacji leżą po stronie instytucji zarządzającej (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) i instytucji wdrażających. Zatem na tym poziomie należy upatrywać konieczności podjęcia zdecydowanych działań naprawczych, a w szczególności upraszczających nadmiernie rozbudowany system procedur wdrażania i kontroli (niespotykany w innych programach operacyjnych i niewspółmierny do wartości projektów realizowanych w ramach osi Leader). Zważywszy na fakt, iż Polska jest krajem o największej liczbie LGD (aktualnie trzysta trzydzieści sześć) spośród wszystkich dwudziestu siedmiu krajów Unii Europejskiej, nie bez znaczenia dla przyszłego kształtu II filaru wspólnej polityki rolnej – czyli działań nastawionych na rozwój obszarów wiejskich, w tym podejścia Leader, w okresie po 2013 r. – będzie ocena wdrażania osi Leader w naszym kraju, a pośrednio i w naszym województwie.

Z wyrazami szacunku
Sławomir Kowalski